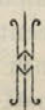

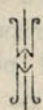
Náš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsak torek in petek; ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Velja za celo leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istovrstno vpisane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 v. Pošilja se tudi „Slov. Gospodinja“ posebej.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Našega Lista“ v Ljubljani. Rokopisi se ne vračajo. — Upravištvu je v Kamniku, kamor naj se izvoli pošiljati naročnino in reklamacije. — Oglasi se računajo tristopna petit-vrsta po 12, 10 in 8 vin. za 1-, 2- oz. 3krat, za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: Drugi državnozborni mandat za koroške Slovence. — Avstrijski „državni socializem“ — poglavje o gospodarstvu z drž. denarjem. — Politični pregled. — Štajersko: Razno. — Koroško: Razno. — Primorsko: Razno. — Kranjsko: Razno. — Prosveta: Naše gledališče. Razno. — Raznoterosti. — Gospodarstvo. Podlistek: Simon Gregorčič. — Žena in socializem.

Drugi državnozborni mandat za koroške Slovence.*)

Dunajska vlada je nad koroškimi Slovenci zlomila palico; da so ji pri rabeljskem poslu šli na roko tudi poslanci iz ostalih slovenskih dežel, bodi pozabljeno, ako se sploh more pozabiti to dejstvo. Sedaj nam ne preostane drugega kakor obupna borba na življenje in smrt.

V tem odločilnem hipu, ko se gre za matično slovenskih dežel, treba, da se pokaže solidarnost in duševno edinstvo vsega slovenstva, zdaj je pokazati avstrijskim ministrom, da vkljub njihovi želji koroški Slovenci ne ostanejo brez opravičenega zastopstva, brez svojega poslanca v državnem zboru, da je železna pest dunajske, germanizatorične vlade zvarila najožje edinstvo kranjskih in koroških Slovencev. Vlada nam je zaklicala: Pomagajte si sami! Postavila nas je na razpotje, da se odločimo, ali naj tudi Kranjci tako ostavimo na cedilu koroške brate, kakor jih je ostavila sama, videti hoče, kako daleč segajo naše besede o slovenskem rodoljubju in požrtvovalnosti in bratovski ljubezni. Zdaj je čas, da pokažemo vladi, da se je kruto zmotila, ako je le za trenotek dvomila o tem, kaj bomo storili Slovenci, ko se tehta koroško slovenstvo, ako je le za hip mislila, da bomo Kranjci v resnici izdali koroško Slovenijo!

*) Članek je bil že pred tednom napisan; vsled nedostanka prostora smo ga odložili do danes.

Simon Gregorčič.

Dr. Henrik Tuma — Gorica.

(Konec.)

Postscriptum. I. Ta članek je bil že spisan, ko mi je prišla pod roko „Gorica“ 29 dec. 1906. Iz tega lista gori omenjene profsorske družbe sledi, da je Simon Gregorčič, pesnik „pogrebnič“, „Joba“ in „Jeremije“ na željo in zabavo iste družbe „pesnil“ tudi politične pamflete. Za me in menda za vsacega Slovence je pesnik Simon Gregorčič, pesnik poezij I. II. zvezka, in njegova poznejša dela malo prihajajo v poštev. Ta dela kažejo le fakt klerikalnega ubojstva nad genijem, posebne vrednosti pa ista nimajo. V „Gorici“ citirani pamfleti Simona Gregorčiča kažejo, da se je dal po svojih prijateljih zlorabiti v politično klerikalne svrhe ter kažejo profsorsko-duhovniško družbo v pravi njeni luči. Blešče se v svitu Gregorčičevega prijateljstva — a ne oblije jih rudečica sramu javno priznavati: Kako nizko so izkoriščali prijateljstvo in ime Simona Gregorčiča! Dober jim je bil dovolj, da je svoje rimovanje stavljal na razpolaganje lista à la „Gorica“! Poznali so njegovo duševno stanje in to so izrabili za svoje strupene svrhe! Ker se niso mogli sami dovolj

Slovencev je malo; in vkljub svojemu neznatnemu številu, ko moramo biti vedno v skrbeh, da nas požre tujinstvo, smo se čisto lahko odrekli okrog 30—40.000 Slovencev na Beneškem, za katere se danes ne zmenimo več, dualizem je odtrgal od slovenskega debla okrog 70.000 Slovencev, in jih zročil na milost in nemilost Ogrum, v vednem strahu in trepetu pred madžarskimi pandurji, in sedaj so se naši poslanci v državnem zboru odrekli 120.000 koroškimi Slovencem. Ako pojde tako naprej, smo Slovenci v kratkem izgubljeni, in le v zgodovinah se bo še bralo o narodu, ki si je sam kopal grob. Česa ne store vsega Nemci, da ohranijo svoj jezični otok na Kočevskem! Vsa nemška bojna društva so zanje na delu, mi pa niti poskusimo ne, da bi vsaj v roko segli svojim umirajočim bratom na Beneškem in Ogrskem. Govorili smo, da nam to ni prej mogoče, dokler si ne zagotovimo svojega obstanka med avstrijskimi mejami, zdaj pa smo se začeli odrekati celo v tej državi svojih pravic do obstanka. 120.000 Korošcev naj bo prva žrtev!

Ali naj v resnici ostane pri tem, da triumfira vlada in Nemci? Sedaj je prepuščeno nam, da v resnici storimo, da bo nova volilna reforma nam tudi v narodnem oziru v blagoslov. Dosegli smo, da imamo mesto dosedanjih 16 mandatov 22 državnozbornih poslancev, ako ne 23, zagotovljenih. To je vsekakor znaten napredek, ki smo ga dosegli nekako pod pogojem, da prepustimo Nemcem koroško Slovenijo. Pojdimo dalje! Izmed teh 22 mandatov, kjer ne pridejo Korošci v poštev, prepustimo njim en državnozborni mandat! „Slovenska ljudska stranka“ na Kranjskem je pri novi volilni reformi najbolj oblagodarjena, mesto sedanjih 6, dobi gotovo 10 mandatov. Tej stranki se je zadnji čas največ očitalo, da je izdala koroške brate! Ali naj pusti na sebi ta črni madež, to

izžleviti po svojem zakotnem listu, po njih ustanovljenem v svrhu psovanja in ovaduštva proti političnemu nasprotniku, zato so upregli Gregorčičevo obnemoglo muzo. Čutili so dobro lastno podlost zlorabe prijatelja in pesnika in motičali za živa. Osebnostna strast proti političnemu nasprotniku pa jim je razvozlala usta nad grobom. No, kedor je poznal Gregorčičevo telesno in duševno stanje od l. 1892. naprej, ne more zameriti njemu, sram pada na njegovo „prijateljsko okolico.“

S Simonom Gregorčičem sem prišel le malo v dotiko. L. 1890. sem ga spoznal ob priliki njega obiska v Trstu. Takrat me je po prijateljskem razgovoru poljubil in objel ter mi proročeval lepo politično bodočnost. Po svojem prihodu iz Tolmina v Gorico sem ga obiskal na Gradišču. Našel sem ga v stanu, da sem ga globoko pomiloval. Bil je takrat docela ugonobljen, brez dela, brez volje, brez upanja. Tudi pri tej priliki mi je izražal svoje spoštovanje. L. 1898. so ga hoteli spraviti njegovi podkranski prijatelji med se v Gorico. Ker pa je bil Simon Gregorčič svoje vikarsko mesto popustil, bi ne imel nobene pravice do pokojnine. Znanci so mu prigovarjali, naj zaprosi za mesto vikarja le za

izdajsko pego? Vsak Slovenec bo primoram, da slavi spretnost „Sl. ljud. stranke“, ako stori svojo dolžnost, da koroškimi Slovencem, ki so bili odmenjeni v žrtev, odstopi en svoj mandat na Kranjskem. To zahteva od nje pravičnost, politična modrost in dalekovidnost, da prežene od sebe vsak odij, ki bo najhujše agitatorično sredstvo zoper njo, da se iznebi žalostnega slovesa, da je edino v dosegu svojih egoističnih teženj izdala 120.000 Slovencev! V sedanjem položaju si stranka ne more prisvajati pravice, da bi jo nazivali slovensko ljudsko stranko, ako izdaja to ljudstvo, temveč je to le klika gotovih egoističnih ljudi, ki jim ni ljudstvo nič. Čemu to? Strankin ugled bi zrastle nerazmerno visoko, ako bi se požrtvovalno odrekla enemu svojih mandatov na korist Korošcem, s tem bi storila veliko narodno delo in s tem pridobila ugled eminentno nesebične, v istini ljudske slovenske stranke. Ž njo vred bi zrastle ugled vsega slovenskega naroda v očeh vlade, ki bi videla našo zavednost, naše železno edinstvo, katerega ne ločijo deželni stebri, ampak bi spoznala, da je večja in krepkejša duševna vez, ki tvori eno nepremagljivo narodno celoto.

S tem bi bil koroškimi Slovencem zagotovljen en mandat, s tem bi demonstrirali proti vladi, protestirali bi proti vnebovpjoči krivici, ki je bila njihov delež in energično bi nastopili zoper nemške politike, ki hočejo napraviti iz spodnje slovenske Koroške nekako areno za svoje politične dresure in nekako nemško drajno. Naj bi se koroški Slovenci zavzeli za katerega koli nemškega kandidata, koristi bi od tega ne imeli. Germanica fides, nulla fides! Slovenci naj bi marveč brez izjeme v vseh volilnih okrajih razen pliberskega, postavili za svojega kandidata onega moža, ki bi ga izbrali iz svoje srede, in ki bi ga izvolila „Sl. ljud. stranka“ na Kranjskem v državni zbor, kjer bi zastopal edino koroške

kratek čas, da mu je to zagotovljeno in naj se da potem vkopjiti. Takrat so se obrnili ožji njegovi prijatelji na me, naj posredujem i jaz, ker Simon Gregorčič da mnogo na mojo besedo. Obrnil sem se pismeno nanj. Pisal sem mu približno misli, ki so izražene v pesmi „mojemu zdravniku“ III. 34. „Vsakdanje delo je edino, kar ohrani človeka čvrstega, po njem se dajo prenesti in premagati i najhujše duševne boli.“ Skoro na to udal se je Simon Gregorčič prošnjam prijateljev, sprejel je mesto vikarja na Gradišču ter se preselil po nekaj mesecih službovanja v Gorico. Nekoliko poprej po leti 1899. sem prejel pismo Simona Gregorčiča, v katerem je obsojal moj nastop ob razporu na Goriškem ter zahteval od mene, naj odstopim in se podvržem. Pismo je bilo priprosto, iz vsacega stavka je odmevalo narekovanje njega podkranskih prijateljev. Poznal sem niveau splošne in politične izobrazbe njegovih prijateljev. Zato pesniku nisem zameril, marveč pismo raztrgal.

Iz vsega je na prvi mah razvidno, da Simon Gregorčič ni imel samostalne sodbe ni o ljudeh, ni o meni. Ko so mu pravili, da sem se kot odvisni sodni uradnik pogumno potegnil za pravice tržaškega okoličanstva pred sodiščem

interese. Njemu naj bi oddali svoj glas, in slavili vsaj moralno zmago po poedinih občinah, ali relativno moč in napredek. Izvoljenemu koroškemu poslancu na Kranjskem bi potem tudi nasprotniki ne mogli odrekati pravice potegovati se za koroške interese, ker bi se izvoljeni poslanec lahko skliceval na število glasov, oddanih zanj po Koroškem, in bi lahko nastopal kot zakoniti zastopnik koroških Slovencev. S tem bi bila onemogočena vsaka politična zloraba slovenskih volilcev od nemške strani, s tem bi pregnali Nemce s svoje zemlje in jim pokazali, da nimajo tu prav nič iskati, vsa nemška agitacija po slovenskem delu dežele bi bila na polovico zmanjšana, s tem bi manifestirali za naš stari program, združeno Slovenstvo.

Niževavstrijski Čehi so sklenili, da naprosijo češki narodni svet na Češkem in Moravskem, da jim prepusti štiri mandate, in „Koroško politično društvo“ je poklicano, da stori isto pri „Slov. ljud. stranki“. Slovenske občine po Koroškem naj podpirajo to prošnjo, in ako jim ostane neizpolnjena, potem bodo vedeli, da so zares izdani od svojih krvnih bratov. Naj se izčisti v nevarnosti slovenski značaj kakor zlato v ognju! Pokažimo svojo politično zrelost, da nam bo mogoče slaviti zmago nad združeno, germansko silo.

G.

Avstrijski „državni socializem“ — po glavoje o gospodarstvu z drž. denarjem.

Ideja državnega socializma, ki stremi za tem, da se spravijo vse važnejše panoge gospodarskega življenja v službo državnega t. j. skupnega interesa je v Prusiji že mogočno prodrila. Naj navedemo le uspešno poddržavljenje železnice v osemdesetih letih, dalje poddržavljenje različnih premogokopov v Gorenji Šleziji in Porenju. Danes izvira 45% vseh državnih dohodkov iz lastnega državnega imetja in Prusija spada nedvomno med finančno najboljše situirane države na svetu. V najnovejšem času se pripravljajo zakon za državni monopol rudosledne pravice na premog in sol.

V Avstriji so slični poskusi zelo redko sejani in se večinoma izjalove vsled kolosalne nezmožnosti in brezprimerne korupcije, ki vlada v našem javnem življenju. Podržavili smo izvečine železnice, ki so bile pasivne in so postale ogromno breme za državni mošnjiček. Dobitkonosne prometne žile si je kapital pridržal. Ingerenci na upravo, ki si jo je država za svoje žrtve v prid železnice izgovorila, se je znal previdno ogniti izrabljajoč na rafiniran način otožno politično situacijo. Bakšiš igra v naši politiki še vedno merodajno vlogo.

Podržavljanje severne železnice so zahtevale različne stranke: Poljaki, Čehi. Država se tej zahtevi ni mogla upreti; začela je pogajanja z delničarji, ki so dovedla do podržavljenja.

Vodstvo železnice, ki je dalj časa — kakih 15 let — slutilo, da utegne priti do podržav-

ljenja, je zadnja leta domala vse investicije črtalo iz svojega gospodarskega programa, da dvigne višino letnega dobička, kajti na tej podstavi — tako je bilo izgovorjeno v koncesijski listini, se bo določila odškodnina delničarjem. Železnica je strahovito zanemarjena: primanjkuje prometnih sredstev, tiri so stari in obrabljeni. Država mora investirati ogromne svote, da vsaj nekoliko sanira najhujše nedostatke. 5% obrestovanje, ki si ga je država obetala za svojo kupnino, je za dolgo vrsto let postalo iluzorno. Delničarji so seve spravili polnih 35 milijonov na leto, ki jim jih ne zmanjša nobena katastrofa, nobena gospodarska depresija.

Toda ne le ogromna škoda za državno blagajno, ampak tudi strahovito narodno-gospodarsko škodo je povzročil ta kapitalistični rop za prizadete kraje in ondotne producente, ki vsled pomanjkanja potrebnih prometnih sredstev ne morejo izpolniti svojih obveznosti. Koliko n. pr. trpi dunajsko prebivalstvo vsled omenjenih škandaloznih mahinacij, se ne da povedati. Premog, mleko in drugi predmeti najširšega konzuma so se na Dunaju silno podražili, ker severna železnica, glavna dovodna žila dunajska, redno ne funkcionira.

Najklavrnejšo vlogo pri vsem tem je igralo avstrijsko časopisje, ki so ga kapitalisti podkupili. Prvotno je celo akcijo hvalisala in trdila, kako sijajno kupčijo napravimo s podržavljenjem, sedaj pa z nesramno nedolžnostjo zvrča vso krivdo za očitne nedostatke na drž. upravo, ki je toliko časa odlašala s podržavljenjem. V čem pa obstoji resnični greh državne uprave? V tem, da se ni poslužila svoje nadzorovalne pravice, ko je bil čas in ta čas prisilila delničarje k reelnemu in solidnemu gospodarstvu. Sedanja namera procesualnim potom pridobiti to, kar je šlo pod nič, le osvetljuje, kako pozno se v avstrijski državni upravi zbudi čut odgovornosti in dolžnosti.

Politični pregled.

Avstrija.

(Priprave za prihodnje volitve) so povsodi pri nas v polnem teku. Vsak dan naznanjajo listi nove kandidate, vse stranke stopajo z upom zmage v boj — razen onih, ki so glasovale proti volilni reformi. Že danes lahko rečemo, da bo sestava prihodnjega avstrijskega parlamenta jako zanimiva, v mnogem nam prinese marsikaj novega. Tako se kaže, da pride med češko in nemško socialno demokracijo (Praga — Dunaj) do precej ostrega nastopa. Češki socialisti zahtevajo, naj podpirajo njih nemški kolegi ustanovitev čeških šol na Dunaju, dalje socialista — Čeha v X. dunajskem okraju itd. V slučaju če dunajski nemški socialisti v to ne privolijo, preti ustanovitev samostojnega češkega soc. dem. kluba v državnem zboru. Precej močnejši pridejo v državni zbor klerikalci; socialisti, ki imajo do

„tožno domoljubje za salon, domovinska ljubezen en miniature“, da „pozitivno realistiške smeri ni nikoli zatajil; vglabljal pa se v mehkotne in razboljene misli“ — „tudi njegova domovina se je prebudila iz sná pasivnega razmotrivanja“ — opozarjam pa na sodbo o pesmi „Človeka nikar“. Torej vendar-le! — Sedaj pa smrti pesnika — katoliška znanstvena revija priznava: „Da Gregorčiča ni prav doumelisti, (Dr. Mahnič), ki je mislil, da je pesnik s tem svojim najlepšim spevom dekretiral svoje fiziofsko naziranje.“ „V tem spevu ni izražano spekulativno svetožalje, noben etiški pesimizem, temveč en sam obupen vsklik trpečega srca.“ „Gregorčič je prosil Stvarnika kakor Job: zakaj tedaj pač solnce žar trpinom si razžaril?“ Vidite gospodje katoliški celotje — srce naše mladine, našega ljudstva je Gregorčiča razumelo takoj ko je zazvenela njegova struna — vi eskamotirati ga hočete šele sedaj, ko je v grobu. Razložite nam pa sedaj še uganko: zakaj ste ubili pesnika I. zvezka poezij, da je postalo vse „nezaokroženo, fragment, torzo“?

Simon Gregorčič bil je pesnik-umetnik, bil je krščen, katoliški svečenik, pel je iz duše svojemu nesprijemu, priprostemu ljudstvu —

sedaj 11 poslancev, zmagajo morda v kakih 30—35 okrajih; račun poplačajo največ liberalne stranke.

Nemčija.

(Pred volitvami). Na petek dne 27. t. m. se vrše volitve za nemški državni zbor. Borba je na celi črti nenavadno huda. Liberalne stranke, katerih je v Nemčiji več in ki so kazale v zadnjih letih veliko brezbriznost za politična vprašanja, so se združile v svrhu skupnega prodiranja tako proti starokopitoim klerikalnim kakor proti — socialistom. Upati je, da pridobe na škodo socialistom v mestih več mandatov. Socialni demokratje so postavili zdaj prvič v vseh 397 volilnih okrajih svoje kandidate, česar ni storila do sedaj še nobena stranka ne v Nemčiji ne v Avstriji. Število mandatov, kar jih utegnejo izgubiti v mestih, si izravnavajo — kakor bi bilo po splošni situaciji soditi — v kmetijskih občinah na škodo nazadnjakom. Zadnje volitve leta 1903. so se vršile sredi junija, ko so bili sezijski delavci (zidarji itd.) v mestih tako pripomogli k mnogim socialističnim zmagam; sedanje volitve so sredi zime, ko so le-ti delavci doma, na deželi. Kombinirali bi tako: število socialističnih poslancev ostane precej isto, združene liberalne stranke si pridobe nekaj novih mandatov, zgubo pokažejo reakcionarci. V koliko so te kombinacije prave, nam pokaže izid volitev.

Rusija.

(Volitve v dumo). Kakor v Nemčiji in Avstriji, tako okupira politične kroge v Rusiji vprašanje volitev v dumo. Po poročilih, ki jih je prejel eden naših sotrudnikov posredno iz vrst poslancev prve dume (onih, ki so podpisali znani vborški manifest se obeta majoriteta v novi poslanski hiši kadetom skupno) s socialno demokracijo. Slednji upajo na 80—95 mandatov. Tudi mnogo kmetov glasuje za socialiste. Prognoza bi bila glasom naših izvestij sledeča: v novi dumi stopajo kadetje in socialisti skupno proti reakcionarnim vladim udanim elementom. Naravno, da more nagibati ta zveza le v revolucionarno smer, tako da vladi drugega ne preostane kakor zopetni razpust, ako noče sama kreniti na pot revolucije. Kakorkoli: če razpusti dumo, slede nedogledne posledice: če se ukloni majoriteti, si zopet s tem zada smrtni udarec. Jasno je torej, da so štete ure carizmu.

Štajersko.

Veleposestvo padlo v nemške roke.

Opat g. Ogradi v Celju je prodal cerkveno posestvo na Babnem g. Vinc. Janiču za 30.000 kron. Janič je pri zadnjih volitvah v celjski okrajni zastop volil z Nemci. S to premembo posesti so Nemci pridobili v skupini veleposestnikov zopet en glas, kar je za Slovence občutna zguba. Opatu je bilo nedvomno znano, da pri-

zakaj, zakaj so ubili ta genij njega sobratje iz semenišča? zakaj so izkoriščali klerikalni sodrugi njegovo hirajočo muzo, da bi ž njo ubijali politične nasprotnike? zakaj nad grobom tega „vseusmiljenega“ človeka rabite njegove politične antipatije v svoje nizke vsakdanje svrhe?

Žena in socializem.

Spisal Avguštin Bebel.

Zena v sedanjosti.

Nadaljni zakonski zadržki in ovire. Številno razmerje obeh spolov; njega vzroki in posledice. (Dalje.)

Možem ni kar nič na tem, da bi te razmere odpravili, kajti iz njih si delajo svoje dobičke. Prija njih ponosu, samoljubju in koristi, da igrajo vlogo močnejšega, vlogo gospodarja. In vsi taki, ki imajo moč, so razsodnosti jako malo pr stopni. Tembolj je torej v interesu žene, da se zavzame za premembo današnjih razmer v onem smislu, da bo osvobodena teh njo ponižujočih odnošajev. Pri tem naj ženske ne čakajo na pomoč mož, prav tako ne, kakor so se dvignili delavci za svoje pravice brez sodelovanja buržoazije.

ter ure in ure delal v to svrhu preko moje dolžnosti, takrat me je lirično-ginjen objemal, ko so natolcevali v tonu „Gorice“ proti meni, me je zasmehoval.

Ne bil bi napisal teh dodatnih vrstic, da prijatelji Simona Gregorčiča niso javno pokazali svojo najostudnejšo stran: zlorabo prijateljstva s pesnikom, podtikanje političnih pamfletov v pesnikovo pero. Danes slovensko občinstvo po „Gorici“ vé, da se je deležil Simon Gregorčič klerikalne politične gonje in literat bo moral govoriti i soditi i o teh proizvodih. Sodba bode lahka obema — in je meni.

II. Še pozneje prišla mi je pod roke ocena Fr. Terseglava v „Času“ I. zvezek str. 6.—18. — Ne bodem reagiral: na „ljubkega melanholika Gregorčiča, ki je znal vklemiti neskladna razdvojena čuvstva v nepretrgano enotno formo — — — razdvojenost zajeta iz ljudske duše“ — na „njegovo“ domovino, „prava slika malega naroda, ki stremi po širšem prosvetnem obzorju, po politiški enakopravnosti ter se vzlic silnemu poletu svojih idejalov vglablja v sanjavo melanholijo in brezplodne refleksije“ — o kateri „se razdvojeni akordi družijo s srditimi in dosežejo svoj višek v „Pepelnični noči!“ — na

zadane s to prodajo narodni stvari hud udarec; kje je ostalo plameneče rodoljubje, ki so ga bila njegova usta polna?

Delovanje za javni blagor. „Steber“ brežiškega nemštva, ki je po strani opravljal svoj čas tudi notarijat, dr. Wiesthaler je tekom svojega javnega delovanja pripravil brežiško občino s pravdo, ki ji je nakopal na vrat, pravnih stroškov 1600 kron. Istotako je ta mož spravil brežiške meščane ob lastninsko pravico do dobrave v Bukovščeku, kar je zopet stalo mestno občino 2000 kron. Zaradi pravde proti dr. Strašku, ki jo je tudi dr. Wiesthaler povzročil, je oškodoval davkoplačevalce brežiškega okraja za 11.700 K. Drag „javni delavec“.

Nemška šola na Polzeli. „Deutsche Wacht“ poroča, da delujejo v Polzeli vplivne osebe na to, da osrečijo slovensko prebivalstvo po hrastniškem vzgledu z nemško šolo.

Akad. teh. društva „Triglava“ IV. redni občni zbor v Gradcu se vrši dne 22. jan. 1907. ob 8. uri zvečer v prostorih društva s sledečim vzporedom: 1. Čitanje zapisnika, 2. Poročilo odborovo, 3. Poročilo upravitelja, 4. Poročilo revizorja, 5. Slučajnosti. Slovanski gostje dobrodošli!

Koroško.

Shod v Podsinjivasi. Na shod se je zbralo obilo ljudstva, toda Nemci so ga razbili in s tem začeli izvrševati svojo dnevno parolo: razgnati z brahijalno silo sleherni shod, ki ga prirede Slovenci v svojem volilnem okraju. Z nečuten terorizmom, s pijačo in kar pozna njih register drugih takih sredstev, so nahujskali od vseh strani prignano drhal, da je dejansko napadla slovenske zborovalce. V tem početju, ki se ga ne da primerno kvalificirati, jih podpira c. kr. vlada, ki se ji niti ne ljubi na slovenske shode svojega komisarja poslati in s tem priznava Slovence v političnem oziru za „vogelfrei.“ Dvomimo, če bo ta taktika za Nemce rodila sadove; v ljudsko dušo je vsajen zdrav instinkt, ki obsoja tako nastopanje. — Izvajanja, ki z njimi „Mirova“ korespondenca preplavlja slovenske liste in v katerih hoče shod v Podsinjivasi izrabljati proti nam, so čisto odveč. Shod v Podsinjivasi je znova in prav jasno dokazal, da mora slovenska politika na Koroškem ven iz izvoženih tirov, iz začaranega kroga; potem bodo taki slučaji nemogoči.

Kandidature. V beljaškem okraju bode kandidiral dr. Steinwender, ki ga bode nemška ljudska stranka podpirala. Seifritz kandidira v celovski okolici.

Znanje slovenščine. Celovško deželno sodišče je razpisalo mesto nadoficijala za Beljak; v svojem razpisu terja od prosilcev dokazilo jezikovnega znanja. Kaj je naravnost, da se na teritoriju, kjer biva slovenski narod kompaktno, zahteva od uradnikov dvojezičnosti? In vendar tak vihar in tako vpitje po nemškem časopisju!

Ako vpoštevamo, do kake razteznosti in oblike je privedel boj za odličnejše mesto na drugih pojih n. pr. v industriji, kakor hitro si stoje podjetniki drug proti drugemu; s kako nizkimi in lopovskimi sredstvi se tekmuje, koliko sovraštva, srdi in obrekovanja se s tem ne razvname — ako smo prevdarili to, potem se ne moremo preveč čuditi, ako so se tudi pri tekmovalni ženski za moža razvile podobne oblike. Od tod dejstvo, da je pri ženskah medsebojno sporazumno življenje mnogo bolj redko nego pri moških, da pride med najboljšimi prijateljicami naenkrat do največjega spora, kakor hitro se gre za ugled pri možu, kakor hitro misli ena, da vzbuja druga s svojo osebnostjo več dopadajenja nego ona... Tako nam je lahko razumeti, da se dve ženski, četudi se nikdar prej niste videli, spogledata kot nasprotnici, samo da prideta enkrat vkup. En sam pogled, in že ste iztaknili drugo na drugo, kje ima katera kako nesrečno prapeto pentljo, nepravo barvo in kar je še podobnih kardinalnih prestopkov. Samo da si prideta do obličja in nehote beremo iz njenih oči sodbo, ki jo je izrekla v svojem srcu o svoji tovarišici. Zdi se,

Primorsko.

Germanizacija. Prijatelj „Našega Lista“ nam piše: Pred kratkim časom sem bil v Gorici in reči moram, da sem res z občudovanjem opazoval — nemški napredek. V enem dnevu se sedaj govori po goriških ulicah več nemški kot prej v celem letu. Otroci in družin iz severa cele kupe, nova železnica pridno vrši svojo nalogo. Tudi meščani sami gredo prišlecem na roko. Trojezični oglasi in napisi niso več redki; te dni sem dobil iz Gorice celo razglednico „Görz — Gorizia“ in spodaj „Verlag — Görz“. Ime znane slovenske trgovine! No, sicer je predpust, morda se prihodnjič kaj poboljšamo; a za Gorico je sedaj Nemec „die gelbe Gefahr“. — Vozil sem se iz Gorice v Celovec. Krasno ime „Auzza“ je tudi meni vzbudilo marsikako misel. Zakaj pravi Nemec za Avče „Auzza“? Saj je vendar končnica „e“ nemškemu jeziku danes navadna. Tolminsko vas Volče so prekrstili v „Woltschach“, zakaj tedaj ne tudi „Autschach“, saj je vendar analogičen slučaj. Ali pa morda je začel narod „der Denker“ pešati na filološki polju? Spomnil sem se ravno na par drugih slučajev. Trnovo pri Gorici se glasi „Ternowa“, a ono pri Ilirski Bistrici „Dornegg“. Šmarje na Štajerskem so „St. Marein“, Vipavske Šmarje pa — „Samaria“. Lés se prid učiti filolog! Še en jezikoslovski lešnik: Na blejski postaji boh. železnice se zove čakalnica I. raz. „čakališče“, II. „čakalice“ in III. „čakalnica“. Bržkone kaže to že na zunaj socijalno stopinjo dotičnih potovalcev.

Kranjsko.

Izvirnost „Narodovih“ povestij. V Slov. Narodu izhaja letos v podlistku zgodovinska povest: Strahovalci dveh kron. Nad naslovom so se nekaj časa tudi blestele bahaške besede: Ponatis prepovedan. Po vsej pravici bi človek od take povesti pričakoval, če družega ne, vsaj izvirnost. Toda originalnost je danes pač že nekaj redkega. Je že vrag, da je pred mnogimi leti neki Paul du Plessis imel iste ideje v glavi, ko je zasnoval svojo veliko zgodovinsko povest: „Boucaniers“. In v resnici, povest: Strahovalci dveh kron ni družega, kakor okrajšana prestava omenjene povesti. Pred štirimi leti so „Boucaniers“ izšli tudi v nemškem prevodu v zbirki „Die Roman-Perlen“ pod naslovom: Die Bukanier. Gospod plagiator je dejanje povesti iz Normandije presadil na naša kraška tla, prekrstil hrabrega normandjskega plemiča Mervana v Kržana, dal originalnemu Alaiuu ime Tomo in napravil iz ponosne Native nič manj ponosno vojvodinjo Asunto. Na stvari sami ni nič, toda ta bahaška prepoved ponatisa izsilila mi je te vrstice. Mogoče sem z njimi vzbudil še kakega marljivega bralca Narodovih povestij, da dožene „izvirnost“ katere druge Narodove povesti, recimo povesti:

kakor da bi hotela druga drugi oponašati: „In jaz se vendar bolje razumem na lepoticenje in obračanje pozornosti nase nego ti.“

Po drugi strani je dano ženi že po naravi, da je podjetnejša, impulzivnejša nego moški; njeno reflektiranje je manjše, navnejša je in manj sebična od moža, zato pa je mnogo bolj podvržena strastem, ki se kaže najlepše v heroični požrtvovalnosti za svoje dete, v skrbi, ki jo ima za svojce in premnogih slučajih hude bolezni. V najgrši luči se pokaže zopet njena strast, kadar je razjarjena. Ali vse dobre in slabe lastnosti pri možu kakor ženi so povzročile, vzgojile in zavrle v prvi vrsti socialne razmere. Kal je ista, a razvije se različno: pod neugodnimi razmerami se prevrže v greh in napako, pod ugodnimi razmerami postane vir sreče za celo skupino oseb. Francoski socialist Karol Fourier (izg. Furjé) je sijajno dokazal, kako ima isti povod v različnih razmerah različne rezultate.

Kakor v vsem drugem, tako je vzgoja žene napačna tudi z ozirom na nje naravni namen. Vsi zdravniki so si edini, da je pouk žene kot mati in vzgojiteljica vse drugo kakor

Osvetnik itd. Da, da, lahko se je potem gotovim gospodom bahati po kavarnah, da sega njih pisateljska genijalnost tako daleč, da pišejo svoje povesti za vsako številko Slov. Naroda kar sproti. Čisto umevno! B.

Križeva pot izseljenca. Pred kratkim se je peljal mladenič iz trebanjske občine v Ameriko. Parnik je bil za število potnikov premajhen; stanovati so morali v temnih luknjah, vrhutega pa še stradati. Potniki so odločno zahtevali obljubljeno hrano in ker jim je niso izročili, se je razvil resen boj med njimi in mornarji, ki je končal z ranjenci na obeh straneh. Po dolgem stradanju so reveži vsi izlakoteni dospeli v Ameriko, kjer so prejeli na odločno zahtevanje vsak po 30 K za neprostovoljno stradanje. Dolžnost državne uprave je, da strogo kontrolira prevoz gospodarskih izgnancev; žetlet je tudi, da se pojasni, pri kateri družbi so mogoči taki transportni škandali.

Izvestje deželne zveze za pospeševanje prometa tujcev. (Pisarna Hôtel Lloyd). Zveza je poskrbela za primerno informacijo in reklamo glede slovenskih letovišč v raznih potovalnih publikacijah v nemškem in angleškem jeziku; izdati namerava s pomočjo železniškega ministrstva karavanski in bohinjski lepak. Od vlade zahteva primerne vdobnosti za nove hotele, s čimer odpade nedostatek stanovanj v naših letoviščih ob bohinjski železnici. Organizovati namerava lokalna društva, ki naj skrbijo za promet s tujci. V železniškem ministrstvu se ustanovi poseben svet za tujski promet in sistemizuje se mesto potovalnega komisarja, ki bo izkušnje drugih držav v tujskem prometu uvedel tudi pri nas ter bo sploh stal v zvezi z deželnimi zvezami, časopisjem in tozadevnimi korporacijami.

Vodovod za Radovljico in okolico. Pretečene dni se je vršil shod zaupnikov interesovanih občin, na katerem se je odobril načrt za gradnjo, ki mora biti zgotovljena tekom 1908. Stroški so proračunjeni na 169.600 kron; od teh da 67.000 kron državni melioracijski zaklad, 42.250 deželni zaklad in 59.150 interesente in sicer mesto Radovljica 32.088 kron.

Prosveta.

Slovensko gledališče. V torek se je pela prvič na slovenskem odru Donizettijeva „Lucia di Lammermoor“ s častnim uspehom. Opera se je uprizorila prvič v Neapelju. l. 1835. in je vzbudila takoj opravičeno pozornost ter je v nekaj letih zmagovito prešla vsa najbolj slovita evropska gledališča, in je le malo del, ki bi se mogla po priljubljenosti kosati z njo. Poleg opere „Polkova hči“, ki pa je nastala pozneje, velja za mojstrsko delo komponistovo, ker stoji od introdukcije do finala na enaki višini umetniškega navdihnjenja. Donizettija stavijo v glasbeni zgodovini takoj za Rossinijem, ter je tudi bil njegov učenec, kar dokazuje vprav s svojo „Lucio“, ki je ena najsijajnejših partitur našega stoletja.

zadosten. „Vojaka uče v rabi orožja, rokodelce se mora učiti, kako naj mu služi orodje, vsak uradnik mora absolvirati svoje študije, celo menihi imajo svoj noviciat; samo žene ne vzgoje za njeno tako važno materinsko nalogo“. Devet desetih devic, ki se poroče, stopijo v zakon s popolnim neznanjem o materinstvu in o dolžnostih zakonskega življenja. Koliko ni mater, ki se z uprav neopravičeno bojaznjivo izogibljuje vsakega pogovora, ki bi poučil odrastlo hčer o tako važnih spolskih funkcijah. Tako ne pozna mlada žena niti svojih dolžnosti niti onih napram svojemu možu. Ko stopi v zakon se ji odpre nekaj novega, povsem tujega. Iz romanov najslabše vrste si je napravila o zakonu neko podobo, ki nima z dejanskim življenjem nobene stika.

Sin znanega franc. romanopisca Dumas (izg. Dimâ) pripoveduje, da mu je dejal nekoč visok francoski cerkveni dostojanstvenik, da je prišlo izmed sto njegovih nekdanjih gojenk po preteku enega meseca njih poroke najmanj osemdeset k njemu, ki so mu zaupale, da so razočarane nad zakonskim življenjem, da obžalujejo korak možitve. To je povsem verjetno. Volterjansko

Prednosti te opere so veliko bogastvo lepih in pretresljivih melodij, njihova koncentracija in vspešne momente in velika dramatična živahnost. „Lucia“ je kot cvetoč vrt, poln čarobnih cvetlic; v prizorih naslovne junakinje s svojimi koprnečimi slavčjimi melodijami in sentimentalnega njenega ljubimca Edgarda je dovolj krasnega muzikalnega gradiva. Mestoma je glasba nekako frivolnega značaja, kar ne harmonira z žalostnim dejanjem. — Na našem odru so dali opero precej skrajšano. Odlikovala se je g. a. S k a l o v a v naslovni ulogi; bila je zlasti velika v karakteristični sceni v 3. dejanju, ko se blazna povrne iz spalnice, kjer je umorila svojega moža. Istotako je bil temperamenten v petju in igri gospod R e z u n o v; v žalostnem prizoru na očetovem grobu, predno se zabode, je bil na vrhuncu. Omenim še odlično sodelovanje gd. Ouřednika, gd. Betetta. Zbor ni mogel navdušiti, še manj orkester.

„Akademija“ je imela doslej tri odboreve seje. Odbor je prevzel prirejanje predavanj hrvatskih vseučiliških profesorjev, ki so se po iniciativi prof. dr. Ilešića in vsled posredovanja prof. Vjekoslava Klaića v Zagrebu odzvali v velikem številu. S temi predavanji se prične meseca februarja. Sklenilo se je dalje, da se začne (najprej v Ljubljani) s prirejanjem kurzov za analfabete. V ta namen se stopi v zvezo s sloven. šolniki glede pedagoške strani vprašanja, tehnično upravno stran prevzame društvo, ki izda po šolnikih odobreni analfabetški abecednik za pouk. — Izdajo se dalje vzorna pravila, po katerih se čitalnice in knjižnice izpreminjajo v javne, kakor tudi zapisnik knjig in časopisov, ki jih priporočamo v nakup oz. naročevanje. — Predavatelje prosimo, da vsako predavanje naznanijo poprej tajništvu, svoje člane — čitalnice in bralna društva pa, da javljajo svoje želje glede predavanj itd., kakor tudi, da naznanjajo svoje občne zборе in vse sklepe v kolikor se tičejo ljudsko-izobraževalnega dela.

Akademija. Dne 27. t. m. predava ob 8. uri zvečer v „Mestnem domu“ inženir Jakob Turk o predmetu: Hrana in hranjenje rastlin. Poljudno-znanstvena črtica iz agrikulture ali kmetijske kemije v okviru obče kemije. — Dne 30. t. m. pa konča urednik Rasto Pustoslemšek svoj cikel s predavanjem o Turčiji, zlasti o Carigradu.

Naše gledališče.

Obiskovalec slovenskega gledališča nam piše:

Po mnenju vseh dosedanjih odbornikov „dramatičnega društva“ je rak-rana na telesu našega gledališča slabo financiranje. V oči gled temu priznanemu dejstvu dovoljujem si podati nekaj mislij slovenski javnosti v prevdarek.

Predvsem naj bo konstatirano, da so odborniki le zaradi umetniškega in finančnega vodstva prevzemali in še prevzemajo svoja težavna mesta. Vse premalo se njih trud priznava. In vrhu tega naj bi odborniki — kakor

misleča buržoazija francoska se kar nič ne vznemirja nad tem, da pošilja svoje hčere v samostanske vzgojevalnice. So namreč mnenja, da je ženo, ki malo ve in zna, mnogo lažje vladati nego tako, ki se je nekaj naučila. Saj uči francoski zgodovinar in publicist Laboulaye (izg. Labulé) da je najbolje obdržati ženo v zmerni nevednosti češ *notre empire est détruit, si l'homme est reconnu* — naše gospodstvo je uničeno, če se spozna moža!

Mnogo razprtij v zakonu povzroča tudi premalo znanje o gospodinjstvu. Nekateri žene o tem niti pojma nimajo, ker so previsoke, da bi se za take stvari brigale in mislijo, da je to opravilo samo za dekle; mnogim drugim, zlasti onim iz najširših mas, onemogoči boj za svoj obstoj, da bi se izobrazile v gospodinjstvu: od zgodnjega jutra do poznega večera morajo preždeti v tovarni za svojim delom. S tem postaja očitno, da je enogospodinjstvo vedno bolj otežkočeno vsled razvoja socialnih razmer in da je treba zanj mnogo žrtvovati tako na času kakor denarju, česar pa mnogo rodbin ne more storiti vsled pomanjkanja sredstev.

se je doslej vedno godilo — še s svojim podpisom pokrivali vsakoletni deficit?! To je vendar preveč zahtevano. In če so to doslej storili, jim je slovenski narod dvojno hvalo dolžan; če bi ne bili storili, bi danes Slovenci več ne imeli svojega gledališča.

In sedaj vprašam, ali je prav, da narod trpi, da se posamezniki gmotno žrtvujejo zanj, ko je v to poklicana slovenska javnost, v prvi vrsti deželni zbor in mestna občina? Igralci v Zagrebu so deželni uradniki s penzijo, hrvatsko gledališče v Zagrebu pa dobiva — brez opere, katero so opustili! — letnih 120.000 kron od deželne vlade, 20.000 kron iz vladarjeve kabinetne pisarne, koliko od mestne občine, ne vem.

Priznati se mora, da je odbor „dramatičnega društva“ pravi finančni ženij, ko naše gledališče vzdržuje s tako bornimi sredstvi.

Vsa čast tudi našim mestni občini! Naravnost škandal pa je od dežele, da vrže „dramatičnemu društvu“ — če jih deželni odbor sploh izplača! — 12.000 kron; isto svoto, kakor jo dobi od kranjske hranilnice — s slovenskimi novci! — bogato podprto nemško gledališče! Tega škandala ne opere noben izgovor na slabe finančne razmere v deželi! — Tretji poklicani faktor je — ves narod slovenski. Gre se vendar za prvi naš kulturni zavod! In tega naj finančno rešujejo posamezniki — s svojim podpisom na menicah! To je drugi škandal!

Ves narod naj prispeva v „gledališki sklad“, ki se naj takoj osnuje. Zrno do zrna!

Predlagam, naj se skliče takoj po končani sezoni javni ljudski shod s programom: financiranje slovenskega gledališča.

Pridejo naj vsi, katerim je napredek naše umetnosti na srečo! Deželni odborniki tudi! Niti eno leto več ne smemo pustiti požrtvovalnih odbornikov brez krepke podpore.

Če pa je slovenski javnosti tako malo do gledališča, potem je rajši danes zaprimo nego jutri! —

Raznoterosti.

XVIII. letno poročilo podpornega društva za slovenske visokošolce na Dunaju. Iz tega poročila, ki smo ga ravnokar prejeli, posnemamo sledeče: Minolo leto povišali so se dohodki, pa tudi število prosilcev, ki je doseglo najvišjo število svojega obstanka — namreč 114. Prosilec se je večinoma ugodilo; to je zasluga društvenih prijateljev, ki so dosledno in vztrajno požrtvovalni. Neimenovani dobrotnik v Ljubljani podaril je minolo leto 500 kron z naročilom, da se ta svota razdeli med revne dijake. Denarnih zavodov, ki so društvu poslali prispevke je 17. Na čelu jim je hranilno in posojilno društvo v Ptuj, ki je društvu poslalo 2450 K (l. 1905. — 2400 K, l. 1904. — 2300 K), v 3 letih torej 7150 K; društvu so dalje darovale posojilnice: v Celju (200 kron), kmetiška posojilnica okolice ljubljanske (60 K).

Drug vzrok, da ne najde mož vedno v zakonu tega, kar je le-tega namen, je telesni razvoj žene. Način, kako se živimo, kako delamo in prebivamo, vpliva v mnogem oziru razdirajoče na nas, tako da prav lahko govorimo o dobi nervoznosti. Vzporedno s to prikaznijo stopa telesno degeneriranje našega rodu. Anemija (pomanjkanje krvi) in nervoznost je neizmerno razvita zlasti pri ženstvu, kar more imeti za celo družbo hude posledice, če se ponavljajo te bolezni še nekaj rodov. Če se ne posreči spraviti človeški rod na pot naravnega razvoja, se bližamo svojemu poginu. Paraliza (omehčanje možgan) nastopa pri ženah, kakor so pokazala opazovanja dunajske klinike, v mnogo večjem razvoju kakor pri moških. Na vsakih sto v to bolnico sprejetih bolnikov je odpadlo paralitičnih med leti

	na moške	na ženske
1873—1877	157	44
1888—1892	197	100

(Dalje prih.)

v Ormožu (60 K), v Mariboru (50 K). Postojni (50 K), v Slov. Bistrici (50 K), v Šmarju pri Jelšah (50 K), v Trstu (50 K), na Vrhniki (50 kron). Manjše svote so darovale posojilnice: v Bovecu, Framu, Gornji Radgoni, Ljutomeru, Logatecu in na Vranskem. Knez in nadškof goriški, prevzviš. gosp. dr. Fr. Sedej, je društvu daroval 50 K. društveni ustanovnik in častni član eksel. dr. Mihael Napotnik, knez in škof lavantinski, kakor vsako leto, tudi letos 20 K. G. Anton pl. Sušić, c. k. polkovnik v Celju, 40 K. Društvo šteje 65 ustanovnikov. Izmed teh še v javnosti niso bili imenovani g. g. † Mlakar Johanes na Dunaju (100 K), dr. Josip Weingerl, primarij na Dunaju (100 K), Fr. Tomec na Dunaju (1. obrok 20 K), dr. Valentin Krisper, odvetnik v Ljubljani (100 K), † Ivan Rode, trgovec in posestnik v Ljubljani volilo 533 K (po g. notarju Aleks. Hudoverniku), ga. Marica Krušič roj. Pukl, soproga mag. revid. na Dunaju (1. obrok 20 K), Janko Rahnè, c. kr. notar na Brdu (100 K), Ljudevit Schocher, adjunkt južne železnice na Dunaju (2 obroka 40 K), sl. občina Idrija (1. obrok 40 K). — Ustanovnina znaša 18.197 K. Dohodkov je bilo 6132 K 19 v. stroškov 5877 K 79 v. V 18 letih je društvo razdelilo: 58.265 K. Ako se tej svoti prišteje varno naložena ustanovnina 18.197 K ter na koncu leta ostala razpoložnina 1621 K. je razvidno, da je društvo v 18 letih prejelo 78.083 kron, lep dokaz požrtvovalnosti za revne slovenske visokošolce na Dunaju! — Po študijah je bilo med prosilci: 48 juristov, 36 filozofov, 4 medicinci, 3 tehniki, 12 agronomov, 3 učenci upodablajočih umetnosti, 7 veterinarcev, 1 slušatelj eksportne akademije. Po domovinstvu je bilo med prosilci: 78 Kranjcev, 20 Štajarcev, 12 Primorcev, 4 Korošci. — Odbor izreka vsakemu, ki je za revne slovenske visokošolce na Dunaju kaj daroval, iskreno zahvalo ter prosi slavne slovenske denarne zavode, občinske, okrajne in druge javne zastope, vse slovenske rodoljube in posebno še mnogoštevilne nekdanje podpirance, da darujejo društvu vsak po svojih močeh. Saj študira na Dunaju največ slovenskih revnih dijakov, to društvo potrebuje torej največ pripomočkov. Vsak dar bode hvaležno sprejel društveni I. blagajnik gosp. dr. Klem Seshun, dvornik in sodni odvetnik na Dunaju, I. Singerstrasse 7. —

Duhovit diplomat. Angleški politik Labouchère, ki je bil 40 let član angleškega parlamenta, se je sedaj preselil v Firence, kjer namerava v miru preživeti svojo starost. O njegovi duhovitosti beremo; Labouchère je bil kot mlad atašé prestavljen iz Draždan v Nemčiji v Carigrad; tozadevno obvestilo je prejel telegrafnim potom iz Londona. Čez nekaj časa ga je zunanje ministrstvo telegrafno povprašalo, kako da še ni v Carigradu. Labouchère je takoj odgovoril, da nastopi peš svojo pot, ker mu niso nič denarja poslali; Anglija da naj le potrpi, ker zanesljivo dospe tjakaj — Nekoč, ko je bil poslaniki tajnik v Vašingtonu v Ameriki, je prišel nek Anglež, ves razburjen v njegovo pisarno, želeč takoj govoriti s poslanikom. „Poslanika ni tu“, je dejal tajnik. — „Nič ne dé“, se je zadržal Anglež, počakal ga bom, da pride. — „Prosim, izvolite sesti“, pravi nato Labouchère in piše mirno naprej. Uro kasneje je nemirni Anglež vprašal, kdaj da se poslanik vrne. „Tega vam ne vem natanko povedati.“ — „Ampak vi vendar veste, da se povrne.“ — „Upam“, je odgovoril tajnik in popisal novo stran papirja. Čez uro je poskočil Anglež in zakričal: „Ali upate, da se tekom ene ure povrne?“ — „Tega pa ne upam“, je odgovoril prijazno tajnik, „v sredo je odpotoval v Evropo in dospe, če pojde po sreči, jutri šele na Angleško; toda ker hočete počakati dotlej, da se vrne, izvolite sesti“ . . .

„Zrtev znanstvenega naziranja.“ Med znanstveniki, ki se pečajo z latinskim jezikom ni rešen spor, je-li izgovarjati latinski „c“, kot slovenski „c“ ali „k“. Mlad suplent v Nemčiji je tekom svojih vseučiliških študij dospel do

prepričanja, da je „c“ izgovarjati kot „k“, torej „kezar“, „kikero“ itd. in je v tem smislu tudi učil svoje dijake. Zaman so ga opozarjali njegovi tovariši, da naj se sprijazni z obstoječo navado. Očetovskemu svarilu ravnatelj, da mora pouk na zavodu biti enoten in da bo sicer odstavljen, je odgovoril, da „mu ne dopušča vest, ravnati proti znanstvenemu naziranju“. In ko je prejel uradni ukaz, da mora učiti izgovarjavo, kakor je v navadi, je pograbil svoj kilinder in se poslovil od ravnatelja in stanovskih kolegov.

Elsa-fluid in Elsa kroglice so v Avstriji dovoljene. Dognano je, da so prejela vsa ces. namestništva od c. kr. notr. ministrstva odlok, s katerim se dovoljuje po vsem Avstrijskem razpečavati in priporočati znane preparate: Fellerjev prijetno dišeči rastlinski fluid z znamko „Elsa“ in Fellerjeve odvajalne rabarbara-kroglice z znamko „Elsa“, ki jih nareja lekarnar Evgen V. Feller v Stubici (Hrvaško).

Gospodarstvo.

Selitev nemške industrije v Avstrijo. Prusko trgovsko ministrstvo je razposlalo okrožnico na trgovske korporacije, v kateri poizveduje, v koliko so vplivale nove trgovske pogodbe, ki jih je Nemčija sklenila s tujimi državami, na selitev nemške industrije v tujine. Nemške trgovske pogodbe so se sklepale pod pritiskom agrarcev: ti so si izvojevali močno carinsko varstvo s tem, da se je vvoz poljedelskih produktov v Nemčijo onemogočil ali pa vsaj izdatno otežil z visokimi carinskimi postavkami. Te ugodnosti so se izvršile na račun nemške industrije, kateri so zunanje države, med njimi tudi Avstro-Ogrska zaprle, oziroma otežile trg. Kapitalno močna nemška industrija bi vsled visoko carine ne mogla konkurirati z domačimi industrijami na omenjenih trgih. V to svrhu so sklenile razne nemške industrijske tvrdke (zlasti iz jeklene, masinelne, kemične, cikorijske, elektrotehnične in optične branše), da osnujejo v teh državah podružne tovarne, ali pa če jih že imajo kot n. pr. v električni stroki, da jih razširijo, nekatere pa, ki so navezane čisto na tuji trg, da se popolnoma izselijo. Na ta način se izognejo visoki vvozni carini in si vdobe lepše in ugodnejše konkurenčne pogoje. — Ta preplava nemškega industrijskega kapitala zopet znatno oškoduje domači kapital, ker mu vstvarja nevarnega in močnega konkurenta; nemštvo si z zavzetjem novih industrijskih postojank znova uveljavi in utrdi v tradicionalni vlogi nositelja industrijske kulture. To bo tim občutnejše, čim se pokažejo čez nekaj časa vse posledice, ki jih bodo nemške industrijske firme vsled nove trgovske pogodbe še izvajale. — Na Slovenskem dobimo kemično tvornico, podružnico berlinske akcijske družbe. Krivda, da se na naši zemlji tuji kapital bolj in bolj loteva industrijskih podjetij, je v nasprotju s slovenskim kapitalom, kar nam ga je vzgojila kmečka kultura, visi z neko historično prirojenostjo na grudi, kjer mu drobljenje veleposestev momentansko ponuja dobiček. Industrijskih podjetij, kjer bi mu bila zagotovljena lepa in daljša bodočnost, se plaho in boječe — sebi v škodo — izogiblje.

Deželna zveza za tujski promet na Kranjskem.

(Hotel Lloyd v Ljubljani).

(Konec.)

Dalje izda železniško ministrstvo brošure v svetovnih jezikih ter plakate, med katerimi je omeniti karavanski in bohinjski plakat. Za zadnjega je že dobil slikar Grohar naročilo, naj ga izvrši. Predlagalo se je železniškemu ministrstvu, naj ustanovi tudi v Parizu oficijelno informacijsko pisarno in naj se ukrene kaj za izboljšanje hotelskega vprašanja, ki v Avstriji ne zadostuje potrebam razvajenih tujcev. V arhivu državnega zbora leži že dalj časa zakon na načrt zakona, vsled katerega naj bi se novim hotelom dovolilo iste olajšave, kakor veljajo za nove industrijske stavbe. Pomanjkanje dobrih hotelov je zlasti na Kranjskem jako občutno, v prvi vrsti ob novi železniški progi iz vzhoda Bled. V Bohinju je že letos primanjkovalo stanovanj, kaj bo še drugo leto.

Tajnik poročja, da je pri obnem zboru društva za povzdigo tujkega prometa na Bledu zastopal zvezo. Z veseljem mora konstatirati delavnost in vnemo tega društva. Tu je tudi poročal o delovanju deželne zveze, ter bodril zlasti navzoče interese iz Bohinja, Gorij in Radovljice, da se ravnajo po zgledu blejskega društva in ustanove podobna društva, za kar jim bo zveza šla z veseljem na roko. Posledica se že kaže, kajti pravila takega društva za občino Gorje so že predložena deželni vladi in v kratkem se tudi v Bohinju vrši ustanovni občni zbor.

Za podpredsednika zvezinega odbora je bil izvoljen namesto izstopivšega g. dr. V. Gregoriča g. prof. F. Orožen in za člana v administrativni odsek prof. dr. J. Tominšek. Računsko poslovanje od ustanovitve zveze, t. j. od 14. julija 1905 do 31. decembra 1906 izkazuje dohodkov 7624 K 11 h. in izdatkov 7192 K, torej prebitka 432 K 11 h. Ker je pa med dohodke všteti dolg 1000 K, izkazuje računski zaključek fiktivnega primanjkljaja 567 K 89 h. Pri tej točki se je omenilo, da se je z gotovostjo računalo na podporo deželnega odbora, ki se pa ni izplačala vsled znanih razmer v deželnem zboru. Odbor je imel v marsikateri akciji vezane roke in ako bi dva odbornika ne priskočila na pomoč s posojilom 1000 K ter ako bi mesto Ljubljana ne dalo podpore 3000 K, bi se moralo sploh z delovanjem prenehati. Med izdatki je omeniti postavko za reklamo v znesku 3172 K 43 h. ter nabava inventarja v znesku 104 K 98 h. Odbor se dogovarja s tvrdko Blasnikovi nasledniki v Ljubljani radi izdaje krasnega plakata kranjskih krajev. Ker mu pa podpore še niso zagotovljene, ne more priti do sklepa pogodbe. Da bi se opustila izdaja plakata, bi bilo jako žalostno, kajti plakati so najuspešnejše reklamno sredstvo. Odbor trdno upa, da se bo ta akcija uresničila, čim bodo še nekatere korporacije zagotovile svojo podporo. Dan obnema zboru se določi na 26. januarja t. l.

Dva črkostavca (event. v računu)

sprejme **tiskarna A. Slatnar v Kamniku**

Zakonito zavarovano.

Vsako ponarejanje kaznjivo.

Edino pravi je le Thierry-jev balzam

z zeleno znamko z nuno.
12 malih ali 6 dvojnatih steklenic ali 1 velika posebna steklenica s patent. zamaškom K 5.—

Thierry-jevo centifolijsko mazilo

za vse še tako zastarane rane, vnetja, poškodbe itd. 2 lončka K 3.60.
Razpošilja le proti predplači ali po povzetju.

Obe ti dve domači sredstvi sta kot najboljši splošno znani in svetovno slavni.

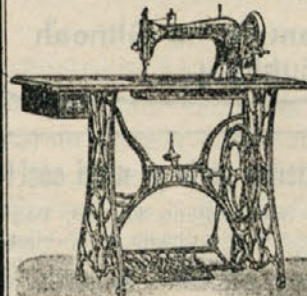
Naročila je nasloviti na

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogški Slatini.

Dobiva se skoro v vseh lekarnah. Brošure s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franko.

PFAFF šivalni stroji

so najboljši

za družinsko uporabo. Šivajo, krpajo in vezejo. Neprekosljivi za obrtne namene, šivajo naprej in nazaj.

1 Kroglasto ležišče 1

Glavni zastopnik

Fr. Tschinkel

Ljubljana • Kočevje

Mestni trg 9. v gradu.

53

Poskusite

in priporočite
izdelke

Vydrove tovarne hranil

v Pragi VIII.

Cenovnik zastoj.

Razpošiljanje blaga
na vse kraje sveta!

Najcenejša, največja
eksportna tvrdka!

H. Suttner urar Ljubljana

Mestni trg nasproti rotovža, preje v Kranju

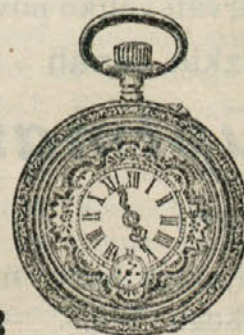
priporoča svojo veliko, izborno zalogo finih

švicarskih ur

brilantov, zlatnine in srebrnine v veliki izbiri po najnižjih cenah.

V dokaz, da je moje blago res fino in dobro, je to, da ga razpošiljam po celem svetu. Na stotine pohvalnih pisem je vsakomur prostovoljno na ogled, da se lahko sam prepriča.

Prosim, zahtevajte veliki novi cenik, ki se pošlje zastoj in poštne prosto. 26-40

Rimska cesta 2.

Histerjeve ulice 5.

Prva kranjska tvornica klavirjev v Ljubljani

WARBINEK-ovi
piani so neprekosljivi!

Klavirji, harmoniji, tudi samoigralni, električni. Prodaja se tudi na obroke. Stare klavirje jemljem v zameno. Dajem tudi na posodo. Uglasevanja in poprave se izvršujejo točno in dobro. Solidne cene. Petletna garancija. Prepričajte se osebno.

Pozor gospodje in mladeniči!

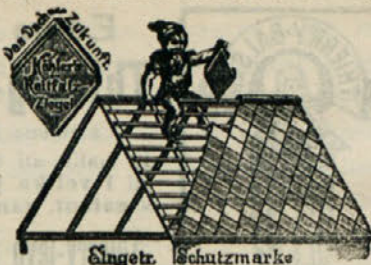
3

Peter Jurišič

lekarnar v Pakracu štev. 68 v Slavoniji.

V svoji lekarniški praksi, ki je izvršujem že več nego 30 let, se mi je posrečilo iznajti najboljšo sredstvo za rast brk, brade in las, proti izpadanju brk in las in to je **KAPILOR št. 1**. On deluje, da lasje in brke postanejo gosti in dolgi, odstranjuje prhljaj in vsako drugo kožno bolezen glave. — Naroči naj si ga vsaka družina. Imam mnogo priznanj in zahvalnic. — Stane franko na vsako pošto 1 lonček 3 K 60 h, 2 lončka 5 K. — Naročajte samo pri meni pod naslovom

Odlikovana
v Parizu s častnim
križcem, diplomu in
zlato medaljo.
Patentirana
v 30 državah.

Streha prihodnosti! Cementna zarezna strena opeka

iz portland-cementa in peska
Praktična! **Lepa!**
Trpežnejša in bolj lahka streha, kakor iz
vsake druge vrste strešnih opek iz ilovice.

Edini izdelovatelj za Kranjsko:

Janko Traun

izdelovatelj cementnih na Glincah
pri Ljubljani.

Češko posteljno perje po nizki ceni!

5 kilo: novo naskubljeno K 9'60, boljše
vrste K 12'—, belo puhasto naskubljeno
K 18'— K 24'—, snežnobelo puhasto na-
skubljeno K 30'—, K 36'—. Razpošilja se
franko po povzetju. Zamenja se ali vzame nazaj proti
povrnjeni poštnini.

Benedikt Sachsel, Lobes 369, P. Plzen, Češko

Brezskrbno

družinsko srečo garantira najvaž-
nejša knjiga o preoblagodarjenju z
otroci. Z nad tisoč zahval. pismi pošilja
diskretno proti 90 v. v avstr. poštnih
znamkah ga. A. Kaupa, Berlin S. W. 296
Lindenstrasse. 50.

Oglejte si — **poljedelskih strojev**, slamoreznic, čistilnic,
največjo zalogo mlatilnic, gepelnov in
preš za grozdje in sadje, štedilnikov, peči, železnih na-
grobnih križev itd. pri

FR. STUPICA v LJUBLJANI
na Marije Terezije cesti št. 1
in na Valvazorjevem trgu 6, nasproti Križanske cerkve.

Ravnotam zamorete kupiti vsak
čas po najnižjih cenah traverze,
železniške šine, cement in vse
druge stavbne potrebščine,
razno orodje, sesalke za vodo,
vino in gnojnice, vseh vrst
tehnične in uteži in vse druge
v železninsko stroko spadajoče predmete.

Pozor, gospodje in gospodične!

V svoji lekarniški praksi, ki jo izvršujem že več nego 30 let, se mi je posrečilo iznajti
najboljše sredstvo za rast las in proti njih izpadanju **KAPILOR** šte. 2. Povzroča da
postanejo lasje dolgi in gosti, odstranja prah in vsako kožno bolezen na glavi.
Naročila naj bi si ga vsaka družina. Imam premnogo zahvalnic in priznalic. Stane
poštne preste na vsako pošto 1 lonček 3 K 60 h, 2 lončka 5 K. Naroča naj se
samo od mene pod naslovom

Peter Jurišić

lekarnar v Pakracu šte. 68 v Slavoniji.

Le „Zvezdna“ cikorija

iz Prve jugoslovanske tovarne
za kavine surogate v Ljubljani

je pravi slovenski izdelek!

— Ustanovljeno leta 1832. —

Priznano najboljše oljnate barve

zmlete s stroji najnovejše sestave, prekašajo
vsako konkurenco po finosti, ki omogočijo z
jako majhno množino pobarvati veliko površino,
razpošilja po nizkih cenah

Adolf Hauptmann
v Ljubljani

prva kranjska tovarna oljnatih barv, firneža,
laka in steklarskega kleja.
Zaloga slikarskih in pleskarskih predmetov.

Ilustrovani ceniki dobe se brezplačno.

Izborna zalogo vsakovrstnih
novih in starih vin v sodih
in steklenicah priporoča

ANTON MÜLLER
vinotržec v Domžalah
(Kranjsko).

**Priporočajte
povsod
„Naš List“**

Prodaja na debelo.

Prodaja na drobno.

Ustanovljeno l. 1870.

Lastnik Fr. Benque.

Seb. Unterhuber

Tovarna cementa v Weissenbachu. — To-
varna cementnih izdelkov in umetnih
kamnov. — Podjetje za betonske naprave
in naprave vodnjakov.

Glavna tovarna
v Beljaku, Schulstrasse 21
Filijalka: v Ljubljani, na Dunajski cesti št. 73
nasproti topničarske vojašnice.
(Telefon št. 273.)

se priporoča v izvršitev vseh kamnočeskib
del iz umetnega kamnja (v različnih imi-
tacijah) kakor: posamezne dele za fasade,
balkone, grobne spomenike i. t. d. Stop-
nice po naročilu narejene z železno sestavo,
cementne cevi (rore) z vloženo žično ple-
tenino za napravo vodotokov, vodovodov itd.
itd. Plošče iz cementa (metalique) pre-
proste in z raznimi vzorci za tlak po cer-
kvah, hišah, hodnikih, kuhinjah, trotoarjih
itd. Prevzetje betonskih naprav in vod-
njakov na podlagi posebnega patenta. —
Portlandement in romancement iz Wei-
ssenbacha. — Proračuni stroškov zastoj
in poštne preste.

Najcen. in najhitrejša vožnja v Ameriko je s parniki „Severonemškega Lloyd“

iz Bremna v New York

s cesarskimi brzoparniki „Kaiser Wilhelm II.“, „Kronprinz Wilhelm“, „Kaiser Wilhelm Grosse“.

Prekomorska vožnja traja samo 5 do 6 dni.

Natančen, zanesljiv poduk in veljavne vozne listke za parnike gori navedenega parobrodnega društva kakor tudi listke za
vse proge ameriških železnic dobite v LJUBLJANI edino le pri

Edvardu Tavčarju, Kolodvorske ulice št. 35
nasproti občeznani gostilni „pri Starem Tišlerju“.

Odhod iz Ljubljane je vsak torek, četrtek in sobota. — Vsa pojasnila, ki se tičejo potovanja, točno in brez-
plačno. — Postrežba poštna, rečna in solidna.

Potnikom, namenjenim v zapadne države kakor: Colorado, Mexiko, Californijo, Arizona, Utah, Wioming, Nevada, Oregon in
Washington nudi naše društvo posebno ugodno in izredno ceno čez Galveston. Odhod na tej progi iz Bremna enkrat mesečno.
Tu se dobivajo pa tudi listki preko Baltimora in na vse ostale dele sveta, kakor: Brazilijo, Kubo, Buenos-Aires, Colombo,
Singapore v Avstralijo itd.

Pozor! Berite!